İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ
DİCLE ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ DERGİSİ
Dicle University
Journal of Economics and Administrative Sciences
E-ISSN: 2587-0106

Cilt / Volume: 16, Sayı / Issue: 31, Sayfalar / Pages: 113-131

Araştırma Makalesi / Research Article

Received / Alınma: 01.12.2025 Accepted / Kabul: 24.01.2026

BANKACILIK İŞLEMLERİNDE DİJİTAL PARA BİRİMLERİNE YÖNELİK ALGILANAN GÜVENİN İNCELENMESİ: AMPİRİK BİR ÇALIŞMA

Şehmus AYDIN [1]

Öz

Bu çalışmada bankacılık işlemlerinde dijital para birimlerine yönelik algılanan güvenin bireylerin tutumları ve kullanım niyetleri üzerindeki etkisi incelenmektedir. Dijital para birimleri, finansal teknolojilerdeki gelişmelere paralel olarak giderek daha fazla yaygınlaşsa da, kullanıcıların bu yeni finansal araçlara olan güveni, benimsenme sürecinde belirleyici bir faktör olmaktadır. Çalışmada, algılanan güven, algılanan risk, finansal tutum ve kullanım niyeti arasındaki ilişkiler yapısal eşitlik modellemesi (SEM) kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, algılanan güvenin dijital para birimlerine yönelik olumlu tutum ve kullanım niyeti üzerinde doğrudan ve dolaylı etkileri bulunmaktadır. Bunun aksine, algılanan riskin, kullanım niyetini doğrudan etkilemediği ve bireylerin dijital paralara yönelik tutumunu olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Çalışma sonuçları, bankacılık sektöründe dijital para birimlerinin yaygınlaşabilmesi için güven artırıcı önlemlerin önemli olduğunu göstermektedir. Kanuni düzenlemelerle ilgili eksiklikler ve güvenlik kaygıları, kullanıcıların dijital para birimlerini benimsemesini zorlaştıran etkenler olduğunu göstermektedir. Bu konuda yapılacak düzenlemelerin ve siber güvenlik regülasyonlarının bu engellerin aşılmasına olumlu katkı sağlayabileceği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Para Birimleri, Algılanan Güven, Davranışsal Finans, Finansal Teknoloji, Yapısal Eşitlik Modellemesi.

Jel Kodları: G21, G41, E42.

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, E-posta: sehmusaydin@hakkari.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5040-6517.

Atıf/Citation
Aydın, Ş. (2026). Bankacılık işlemlerinde dijital para birimlerine yönelik algılanan güvenin incelenmesi: ampirik bir çalışma. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 16(31), 113-131.

OPEN ACCESS

This manuscript is licensed under Creative Commons Attribution NonCommercial 4.0 International License (CC BY NC).

EXAMINING THE PERCEIVED TRUST OF DIGITAL CURRENCIES IN BANKING TRANSACTIONS: AN EMPIRICAL STUDY

Abstract

This study investigates the impact of perceived trust in digital currencies on individuals' attitudes and intention to use them in banking transactions. Although digital currencies are becoming increasingly widespread in parallel with advancements in financial technologies, users' trust in these new financial instruments is an important factor in the adoption process. The study analyzes the relationships between perceived trust, perceived risk, financial attitude, and intention to use digital currencies using SEM (structural equation modeling) method. The findings indicate that perceived trust has both direct and indirect effects on positive attitudes and the intention to use digital currencies. On the other hand, perceived risk does not directly affect usage intention and negatively affects individuals' attitudes toward digital currencies. The study results highlight the importance of trust-enhancing measures for the widespread adoption of digital currencies in the banking sector. Legal uncertainties and security concerns are identified as significant barriers to the adoption of digital currencies. It can be said that regulatory measures and cybersecurity regulations can contribute positively to overcoming these barriers.

Keywords: Digital Currencies, Perceived Trust, Behavioral Finance, Financial Technology, Structural Equation Modeling.

Jel Codes: G21, G41, E42.

1. GİRİŞ

Finansal teknolojilerdeki ani ve hızlı gelişmeler, geleneksel bankacılık sistemlerini dönüştürmekte ve dijital para birimleri gibi yeni finansal araçların kullanımını giderek yaygınlaştırmaktadır. Ancak, dijital para birimleri gibi finansal araçların benimsenmesi için teknolojik avantajlarının yanında kullanıcıların güven algısı da önemli bir faktördür. Burada güven ile kullanıcıların dijital paralara yönelik tutumları ve kullanım niyetleri arasındaki ilişki kritik bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, dijital para birimlerinin bankacılık işlemlerinde algılanan güveninin, bireylerin tutumları ve kullanım niyetleri üzerindeki etkisi incelemektedir. Bu bağlamda, kullanıcıların dijital para birimlerine yönelik algılanan güvenin tespiti, kullanıcıların ilerde yapacakları ilgili finansal tercihlerinin daha iyi anlaşılmasına imkân sağlayacaktır. Davranışsal finans perspektifinden bakıldığında, bireylerin finansal tercihlerinde rasyonellikten sapmalar yaşayabildiği ve algılanan güven gibi psikolojik faktörlerin karar süreçlerini doğrudan etkileyebildiği bilinmektedir. Bu bağlamda çalışma, algılanan güven, algılanan risk, finansal tutum ve kullanım niyeti arasındaki ilişkileri ampirik veriler ışığında analiz etmektedir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından başlatılan Merkez Bankası Dijital Para (CBDC) projesinin dijital para kullanımın Türkiye'de yaygınlaşmasına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Kullanıcıların söz konusu dijital paranın yaygınlaşması ile birlikte nasıl bir tutum sergileyecekleri önemli bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Ünlü vd., 2023). Çalışmamız TCMB'nin çıkaracağı dijital para biriminin algılanan güvenini incelemektedir.

Bu araştırma, finansal teknoloji ve davranışsal finans konularını hem teorik hem de ampirik düzeyde ele alarak dijital para birimlerine yönelik güven algısını geniş bir çerçevede değerlendirmesi bakımından ilgili literatüre katkı yapacağı öngörülmektedir. Literatürde güven ve dijital paralar üzerine uluslararası akademik dergi ve diğer yayın araçlarındaki literatürde çalışmalar bulunmakla birlikte, özellikle Türkiye bağlamında bankacılık sektöründe algılanan güvenin rolüne dair kapsamlı incelemeler sınırlıdır. Bu çalışmanın zikredilen boşluğu doldurmayı hedeflemektedir. Ayrıca daha önceki çalışmaların büyük bir kısmı kripto paralarının kullanımı ile ilgilidir. Merkez bankalarının çıkarmış olduğu dijital para birimlerinin bankacılık işlemlerinde kullanımını davranışsal finans perspektifinden incelemesi yönüyle bu çalışmanın literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

Çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde teorik çerçeve ve ilgili literatür ele alınarak davranışsal finans ve finansal teknoloji bağlamında dijital paralar ve güven algısı ele alınarak dijital paralar ile ilgili daha önce yapılmış çalışmalar ile ilgili literatür incelenmiştir. İkinci bölümde hipotezler oluşturularak araştırmanın yöntemi açıklanmıştır. Üçüncü bölümde ise analiz sonuçları sunulmuştur. Son kısımda, bulgular doğrultusunda bankacılık sektöründe dijital para kullanımının yaygınlaşması için öneriler geliştirilmiştir. Elde edilen bulgu ve sonuçların, hem akademik dünyaya hem de finans sektörüne olumlu yönde katkı sağlaması ümit edilmektedir. Düzenleyici kuruluşların dijital para birimlerinin güvenliğini artırmaya yönelik regülasyon geliştirmelerine dair önemli ipuçları sunmaktadır. Finansal teknolojinin yapay zekâ gibi her alanı etkisi altına alan gelişmelerden yakın, orta ve uzun vadede ciddi bir mesafe alacağı öngörülmektedir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE/LİTERATÜR ÇALIŞMASI

2.1. Davranışsal Finans

Davranışsal finans, bireylerin finansal kararlarını nasıl aldıklarını, bu süreçte psikolojik ve bilişsel önyargıların etkilerini inceleyen bir disiplin olarak tanımlanır (Goldberg ve Von Nitzsch, 2001). Geleneksel finans teorisinin rasyonel yatırımcı varsayımına karşı çıkarak, yatırımcıların zaman zaman irrasyonel kararlar alabildiğini ve bu kararların piyasa dengelerini etkileyebileceğini öne sürmektedir. Kahneman ve Tversky'nin (1979) geliştirdiği Beklenti Teorisi, davranışsal finansın temel taşlarından birini oluşturur. Bireylerin risk ve belirsizlik altında karar alırken faydadan daha çok kayıp ve kazançlara odaklandıklarını göstermektedir. Dolayısıyla davranışsal finans literatürü, bilişsel önyargılar (aşırı güven, temsil yanılgısı vb.) ve duygusal faktörlerin (korku, açgözlülük vb.) finansal piyasalardaki aşırı dalgalanmaları açıklamada kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır (Thaler, 1985).

Finansal davranış, bireylerin gelirlerini yönetme, harcama, gider, tasarruf ve yatırım benzeri finansal faaliyetlerde ortay koydukları tutum ve fiilleri içerir. Bu tutum ve fiiller, şahısların finansal hedeflerine ulaşma kabiliyetini ve finansal sağlığını doğrudan etkiler. Finansal davranış, genellikle finansal bilgi düzeyi, bireysel değerler, kültür, psikolojik özellikler ve çevresel faktörler gibi birçok faktörün etkisiyle oluşur. Shefrin ve Thaler'in (1988) geliştirdikleri Zihinsel Muhasebe Kuramı, bu durumu açıklayan güzel bir örnektir. Bireylerin gelir ve giderlerini farklı kategorilere ayırarak inceleyen Shefrin ve Thaler (1988), her bir kategoride bireylerin farklı davranışlar gösterdiğini gözlemlemişlerdir. Dolayısıyla, bireylerin finansal davranışlarını anlamak, sürdürülebilir finansal refahın sağlanması ve etkin bir mekanizmanın oluşması için önemlidir.

2.2. Finansal Tutum

Finansal tutum, bireylerin para ve finansal süreçler ile ilgili oluşturdukları düşünce, inanç ve duyguların toplamını ifade eder. Bireyin finansal kararlarında, tasarruf eğilimlerinde ve yatırım stratejilerinde bu tutumlar önemli bir etkiye sahiptir. Pozitif bir finansal tutuma sahip bireyler, genellikle finansal hedefler belirleyip bu hedeflere ulaşmak için rasyonel ve bilinçli planlar yapabilirken, negatif finansal tutuma sahip bireyler ise finansal planlamaya daha az önem verebilirler (Pankow, 2003). Ajzen'in (1991) Planlı Davranış Teorisi'ne göre, bireyin finansal tutumu, finansal davranışlarının niyetini belirlemede önemli bir etkiye sahip olabilir. Dolayısıyla, bireylerin finansal eğilimlerini anlamak, finansal okuryazarlık eğitimlerinde ve politika oluşturulmasında kritik bir öneme sahiptir. Aynı şekilde finansal eğilimlerin belirlenmesinde kültürün ve sosyal çevrenin etkisi de göz ardı edilmemelidir.

2.3. Finansal Teknoloji (FinTech)

Finansal teknoloji (FinTech), teknolojinin finans alanındaki hizmetlerin geliştirilmesi ve sunulmasında yenilikçi ve kolaylaştırıcı bir şekilde kullanılmasını ifade eder. Bu kavram, bankacılık, ödeme sistemleri, sigorta, yatırım ve kredi gibi geleneksel finansal süreçleri daha hızlı, şeffaf, yaygın ve kullanıcı dostu hale getiren dijital çözümleri ifade etmektedir. Blok zincir, yapay zeka, büyük veri analitiği, veri madenciliği ve mobil teknolojiler, FinTech ekosisteminin temel unsurlarını oluşturur. Özellikle mobil ödeme uygulamaları ve dijital cüzdanlar, finansal teknolojinin günlük hayatta yaygınlaşmasına önemli katkılar sağlamıştır. FinTech, bireylerin finansal hizmetlere erişimini artırarak finansal kapsayıcılığı desteklerken, aynı zamanda finansal kuruluşların operasyonel verimliliğini de artırmak suretiyle finansal hizmetlerin yaygınlaşmasını sağlamaktadır (Arner vd., 2016).

FinTech, geleneksel finansal ekosistemi dönüştürerek tüketiciler ve işletmeler için yenilikçi fırsatlar sunmaktadır. Özellikle blok zincir teknolojisiyle desteklenen akıllı kontratlar ve kripto varlıklar, finansal süreçlerin otomasyonunu artırmıştır. FinTech ayrıca, bireylerin ve küçük işletmelerin finansmana daha kolay erişimini sağlayarak ekonomik büyümeye katkıda bulunmaktadır. Örneğin, eşler arası kredi platformları (P2P lending), bankacılık dışı kullanıcıların finansal kaynaklara ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte FinTech sektörü, veri gizliliği ve siber güvenlik gibi yeni riskler de taşımaktadır (Gai vd., 2018). Bu risklerin bertaraf olabilmesi için Yapay Zeka ve Makine Öğrenmesi gibi teknolojilerin FinTech'e entegrasyonu gün geçtikçe artmakta ve finansal teknolojilere yön vermektedir.

2.4. Dijital Finance ve Dijital Para Kavramları

Dijital finans, finansal hizmetlerin dijital platformlar aracılığıyla sunulmasını ifade eder ve bireylerin, işletmelerin ve hükümetlerin finansal işlemleri daha hızlı ve verimli bir şekilde gerçekleştirmesine olanak tanır. Bu kavram, mobil bankacılık, dijital cüzdanlar, çevrimiçi ödeme sistemleri ve blok zincir tabanlı hizmetleri içermektedir. Dijital finans, finansal faaliyetlerin kapsamını artırarak özellikle konvansiyonel finansal sistemlere erişimi sınırlı olan bireyler ve küçük işletmeler için kritik bir rolü ardır. Ayrıca, yapay zeka ve büyük veri analitiği gibi teknolojilerin entegrasyonu, risk yönetimi ve müşteri deneyimini optimize ederek dijital finansın etkisini artırmaktadır. Dijital finansın, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde ekonomik büyümeyi teşvik ettiği de söylenebilir (Ozili, 2023).

Dijital para, fiziksel bir karşılığı bulunmayan ve tamamen dijital ortamda var olan, elektronik olarak saklanan ve transfer edilebilen bir para birimi türüdür. Kripto paralar, merkez bankası dijital paraları (MBDP veya İngilizcesi CBDC) ve stabilcoinler dijital paranın öne çıkan alt kategorine örnek olarak verilebilir. Dijital paralar, uluslararası işlemleri hızlandırarak ve işlem maliyetlerini düşürerek küresel finansal sistemde önemli bir dönüşüme öncülük etmektedir. Özellikle blok zincir teknolojisi, dijital paraların güvenliğini ve şeffaflığını artırırken, merkeziyetsizlik prensibine sahip olası yönüyle geleneksel finansal aracılara olan bağımlılığı giderek azaltmıştır. Bununla birlikte, dijital para birimlerinin düzenlenmesi ve benimsenmesi, veri güvenliği, enerji tüketimi ve finansal istikrar gibi konular nedeniyle tartışma konusu olmaya devam etmektedir ve kullanıcıları cezbetmekle birlikte önemli güvenlik risklerini de barındırmaktadır (Auer vd., 2021).

2.5. Literatür İncelemesi

Dijital para birimlerinin finansal sistemdeki artan önemi, bu alanda güven faktörünün özellikle bankacılık sektöründe nasıl algılandığı konusunda çeşitli araştırmaları etkilemiştir. Algılanan güven, dijital para birimlerinin benimsenmesi ve yaygınlaşması için kritik bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası literatürde kripto para birimlerinin güveni ile ilgili algıların etkileri ve bu algıların kullanıcıların davranışlarına etkileri ilgili çalışmalar çok olmakla birlikte Merkez Bankası Dijital Paralarına (MBDP) yönelik çalışmalar henüz yeterli sayıda değildir. Aynı şekilde MBDP ile ilgili Türkçe literatürde sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Bu bölümde, konuyla ilgili yapılan Türkiye ve uluslararası kaynaklı çalışmaların öne çıkan bulguları ele alınmıştır.

Barontini ve Holden (2019) farklı kıtalarda bulunan 63 ülkenin merkez bankalarıyla yaptıkları ankette merkez bankalarının dijital para geliştirme, üretme ve piyasaya sürme gibi farklı süreçleri içeren başlıkları incelemişlerdir. Yaptıkları küresel ankette merkez bankaların genelinin dijital para geliştirme konusunda istekli oldukları fakat sınırlı sayıda merkez bankasının süreci tamamlayıp piyasaya dijital parayı sürdüğünü tespit etmişlerdir.

Paçan Özcan ve arkadaşları (2019) Teknoloji Kullanma Modelini kullanarak müşterilerin mobil bankacılık kullanma niyetlerini inceleyen çalışmalarında, Teknoloji kabul modeline niyet, tutum, algılanan fayda, algılanan kullanım kolaylığı, öznel norm, güven ve algılanan risk değişkenlerini ekleyerek analizler yapmışlardır. Yaptıkları istatistiksel analiz ile tutumun bireylerin mobil bankacılığı kullanım niyetini en çok etkileyen faktör olduğu sonucuna varmışlardır. Algılanan fayda, güven ve algılanan kullanım kolaylığının kullanıcıların tutumlarını etkileyen önde gelen faktörler olduğunu tespit etmişlerdir.

Narayanan (2020) çalışmasında dijital paraların gelişimi, çeşitliliği, kullanıcılar tarafından benimsenmesi, Covid-19 pandemisi sürecindeki etkisi ve geleceği konularını incelemiştir. Dijital paraların giderek yaygınlaştığını ve merkez bankalarının müdahil olmasıyla daha çok benimsendiğini ve ilgili endüstrinin giderek genişlediğini vurgulamıştır. Kullanıcıların beklentilerinin ve güvenin bu durumda öne çıkan önemli iki faktör olduğunu vurgulamıştır.

Liu vd.'nin (2022) Teknoloji Kabul Modeli'ni kullanarak yaptıkları çalışmada Çin'deki MBDP kullanıcılarıyla bir anket gerçekleştirmiştir. Farkındalık, kullanım kolaylığı, güvenlik ve kullanışlılık gibi faktörlerin MBDP kullanımını olumlu yönde doğrudan etkilediğini bulmuşlardır.

Çelik ve Dülek (2022) tarafından t-testi, ANOVA ve regresyon metotları kullanılarak yapılan çalışmada, tüketicilerin alışveriş yaparken dijital para birimi kullanma niyetleri araştırılmıştır. Cinsiyetin dijital para kullanımda önemli bir faktör olduğu tespit edilmiş ve erkeklerin alışveriş yaparken kadınlara nazaran daha çok dijital para kullanma eğilimlerinin olduğu tespit etmişlerdir. Bunun aksine yaş faktörünün dijital para kullanımında etkili bir faktör olmadığı sonucuna varmışlardır. Algılanan yenilikçilik, keyif, kullanım kolaylığı, fayda, erişim hızı ve güven gibi faktörler, dijital para kullanım niyeti üzerinde olumlu etkiler gösterdiği ve algılanan riskin olumsuz etkisi olduğu, algılanan finansal maliyetin ise anlamlı bir etkisinin bulunmadığı sonucuna varmışlardır.

Wannasawang ve Kraiwanit (2023) Tayland'da kamunun dijital para kullanımını incelemişlerdir. Bulgular ankete katılanların %80,20'sinin Tayland Merkez Bankası dijital para birimini kullanmayı benimsediğini geri kalan %19,80'lik kısmın ise kullanmayı reddettiğini göstermiştir.

Aydın ve arkadaşları (2024) tarafından yapılan çalışma, Yapısal Eşitlik Modeli ve Süreç Makrosu metotlarını kullanılarak tüketicilerin dijital paraya yönelik tutumlarını ve onu kullanma niyetlerini algılanan güven, risk, yararlılık ve kullanım kolaylığı ile ilişkisini incelemişlerdir. Bulgulara göre güvenin riski negatif yönde etkilediği, yararlılığı ve tutumu pozitif yönde etkilediği sonucuna varmışlardır. Aynı şekilde yararlılık ve risk faktörü, güvenin tutum üzerindeki etkisinde aracılık rolü olduğu tespit etmişlerdir. Yararlılığın tutumu anlamlı bir şekilde etkilediği, bunun aksine riskin tutum üzerindeki etkisinin anlamlı olmadığı sonucuna varmışlardır. Tutumun kullanma niyetini etkilediği ve bu etkide kullanım kolaylığının düzenleyici bir rol gördüğü anlaşılmıştır.

Delice vd. (2024) Sivas ilindeki üniversite öğrencilerinin MBDP ve kripto paralar ile ilgili bilgi ve algılarının düzeyi ve beklentilerini incelemişlerdir. Bulgularda dijital paraların benimsenmesinde güvenin ve teknolojik sorunların önemli engeller oluşturduklarını bulmuşlardır.

Palanisamy vd. (2025) çalışmasında, Hindistan'daki kullanıcıların merkez bankası dijital paralarına (MBDP) yönelik kullanıcıların finansal okuryazarlık seviyelerinin MBDP kullanım niyeti ve güven üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Finansal okuryazarlığı yüksek bireylerin güveni ve kullanım niyetini olumlu etkilediği sonucuna varmışlardır.

Haidara ve Erdoğdu (2025) 2010-2021 yılları arasında 21 farklı ülkenin merkez bankalarının MBDP kullanımının bankaların performansı, finansal istikrarı ve para politika etkinliği

üzerindeki etkisini z-skorları yöntemiyle incelemişlerdir. Dijital para kullanımının mevcut finansal sistemlerde önemli bir bozulmaya yol açmadan bir arada var olabileceği sonucuna varmışlardır.

Türkçe literatür, dijital para birimlerinin bankacılık işlemlerinde güven oluşturmadaki karmaşıklığı ve bunun bireylerin benimseme davranışları üzerindeki etkilerini sınırlı ve kısıtlı bir şekilde ele almaktadır. Teknolojinin sürekli gelişmesi bu konunun daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasını zorunlu hale getirmektedir. Türkiye'de finansal teknoloji ve bu bağlamda dijital para birimlerini inceleyecek kapsamlı çalışmaların gerekliliği kaçınılmazdır. Bununla birlikte, gelecekteki çalışmaların, dijital para birimlerinin farklı demografik gruplardaki kullanıcılar üzerindeki etkilerini daha derinlemesine incelemesi önerilmektedir. Ayrıca, uluslararası düzenlemeler ve ülkeler arasındaki farkların, kullanıcı güveni üzerindeki rolünü anlamak, bu alanda önemli bir araştırma konusu olmaya devam edecek gibi görünmektedir.

Bu çalışma, Türkiye bağlamında, bankacılık işlemlerinde dijital para kullanımına yönelik algılanan güvenin hem doğrudan hem de dolaylı etkilerini Yapısal Eşitlik Modellemesi ve Process Macro analiziyle birlikte incelemesi, çalışmayı mevcut ampirik çalışmalardan yöntem olarak farklılaştırmaktadır. Ayrıca, algılanan riskin kullanım niyetini doğrudan değil, tutum aracılığıyla etkilemesi bulgusu, dijital para literatürüne davranışsal bir açıklama sunarak katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak dijital para birimlerinin bankacılık işlemlerinde algılanan güvenin önemi, finansal sistemin dönüşümüyle birlikte giderek artmaktadır. Literatür incelemesi, algılanan güvenin, bireylerin dijital para birimlerini benimseme oranını etkileyen temel faktörlerden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Teknolojik yeniliklerin, şeffaflık ve işlem hızındaki artışların güven algısını olumlu yönde etkilediği görülürken, regülasyon eksiklikleri ve güvenlik endişelerinin bu süreci olumsuz etkileyebileceği vurgulanmıştır.

3. HİPOTEZLERİN GELİŞTİRİLMESİ VE ARAŞTIRMANIN MODELİ

3.1. Kullanma Niyeti

3.1.1. Tutum

H1: Dijital para birimine yönelik tutum, dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

3.1.2. Algılanan Güven

H2: Dijital para biriminin algılanan güveni, dijital para birimine yönelik tutum üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

H3: Dijital para biriminin algılanan güveni, dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

H4: Dijital para biriminin algılanan güveni, dijital para biriminin algılanan riski üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir.

3.1.3. Algılanan Risk

H5: Dijital para biriminin algılanan riski, dijital para birimine yönelik tutum üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir.

H6: Dijital para biriminin algılanan riski, dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir.

3.1.4. Aracılık Roller

H7: Dijital para biriminin algılanan güveni, dijital para biriminin algılanan riskinin aracılık rolü aracılığıyla dijital para birimine yönelik tutum üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

H8: Dijital para biriminin algılanan güveni, dijital para birimine yönelik tutumun aracılık rolü aracılığıyla dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

H9: Dijital para biriminin algılanan güveni, dijital paranın algılanan riskinin aracılık rolü aracılığıyla dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir.

H10: Dijital para biriminin algılanan riski, dijital para birimine yönelik tutumun aracılık rolü aracılığıyla dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir.

3.2. Yöntem

3.2.1. Etik Beyanı

Bu çalışma etik kurul kararı alınarak yapılmıştır. Hakkari Üniversitesi'nin 2024/103 sayılı ve 16.07.2024 tarihli etik kurulu kararı referans alınarak araştırmalar yapılmıştır.

3.2.2. Ölçekler

Algılanan güven ölçeğinin üç maddesi (Chong vd., 2010), algılanan risk ölçeğinin üç maddesi (Kapser & Abdelrahman, 2020), tutum ölçeğinin üç maddesi (Yoo vd., 2018) ve kullanma niyeti ölçeğinin üç maddesi (Teo vd., 2012) önceki çalışmalardan bu çalışma için uyarlanmıştır.

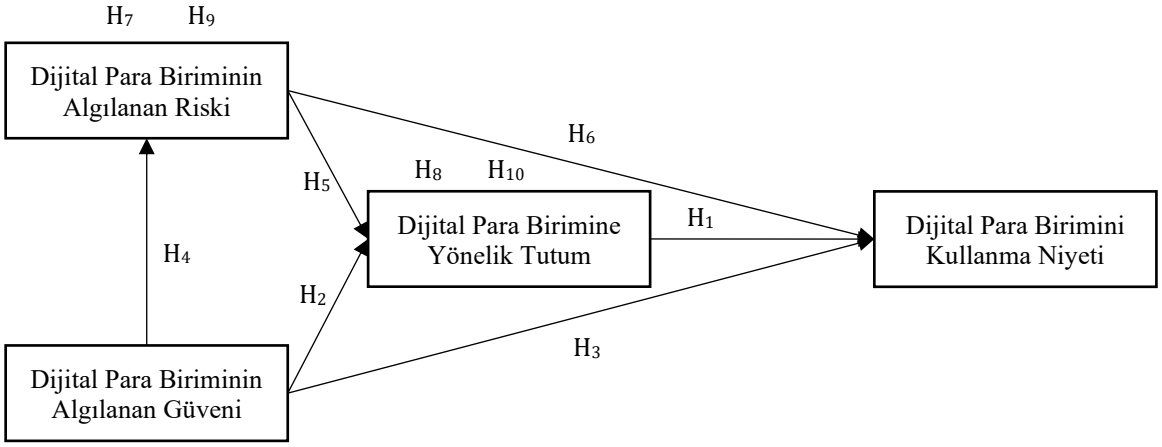
Diğer yandan, bu dört ölçeğin Türkiye'de yakın zamanda yapılan diğer çalışmalarda ayrı ayrı kullanıldığı, geçerlik ve güvenirliklerinin desteklendiği bilinmektedir (Çelik & Dülek, 2022; Çelik & Yiğenoğlu, 2022; Oğrak, 2022).

3.2.3. Evren, Örneklem ve Veri Toplama Aracı

Bu çalışmanın hedef popülasyonunu Türkiye'de yaşayan vatandaşlar oluşturmaktadır. Hedef popülasyona ulaşmak için kolayda örnekleme yöntemi ve veri toplamak için çevrimiçi bir anket kullanılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemine göre çevrimiçi anket linki sosyal medya hesabı olan kişilerle paylaşılmıştır. İletişime geçilen kişilerden çevrimiçi ankete katılmaları istenmiştir. Veriler, çevrimiçi ankete katılan kişilerden elde edilmiştir. 386 kişiden veri toplanmıştır. 386 kişilik örneklem büyüklüğü 384'ten büyük olduğu için %95 üzerinde güven düzeyine sahiptir (Krejcie & Morgan, 1970).

Evren, örneklem ve veriler elde edildikten sonra araştırma için hipotezler ışığında bir model oluşturulmuştur. Bu model aşağıda şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

4. ANALİZ VE BULGULAR

Katılımcıların demografik özellikleri için frekans analizi, ölçeklerin geçerliliği için doğrulayıcı faktör analizi ve ölçeklerin güvenirliği için güvenirlik analizleri yapılmıştır. Aynı zamanda verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını görmek için normallik testleri ve elde edilen verilerde ortak bir yöntem varyans yanlılığı sorunu olup olmadığını görmek için korelasyon analizleri yapılmıştır. Son olarak, hipotezleri test etmek için AMOS ile yapısal eşitlik modellemesi ve SPSS ile Process Macro yol analizi çalıştırılmıştır.

Tablo 1'de gösterildiği gibi, toplam 386 katılımcı vardır. Katılımcıların %59,1'i erkek ve %40,9'u kadındır. Toplam katılımcı arasında en fazla katılımcı %73,6 ile 18-42 yaş aralığında

bulunmaktadır. Ayrıca toplam katılımcılar arasında en fazla katılımcı %83,7 ile üniversite mezunlarıdır. Kişisel aylık geliri 0–30.000 TL arasında olan katılımcılar toplam katılımcıların %39,6'sını oluşturmaktadır; bu oran, kişisel aylık geliri 50.000 TL'nin üzerinde olan ve toplamın %38,1'ini oluşturan katılımcı oranından biraz daha yüksektir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Profili

Cinsiyet	**f**	**%**	**Yaş Aralığı**	**f**	**%**	**Eğitim Seviyesi (Mezun)**	**f**	**%**	**Kişisel Aylık Gelir (TL)**	**f**	**%**
Erkek	228	59,1	18-42	284	73,6	Ortaöğretim	10	2,6	0-30.000	153	39,6
Kadın	158	40,9	43-57	95	24,6	Lise	53	13,7	<50.000	86	22,3
Toplam	**386**	**100,0**	>57	7	1,8	Üniversite	323	83,7	>50.000	147	38,1
			Toplam	**386**	**100,0**	**Toplam**	**386**	**100,0**	**Toplam**		**100,0**

Tablo 2'de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve güvenilirlik analizi sonuçları Yapısal Eşitlik Modellemesi ile DFA yapılmıştır. İlkin, model uyum değerleri ($\chi2$=72,937 P=,007 $\chi2$/df=1,586 RMSEA=,039 SRMR=,0209 GFI=,971 AGFI=,950 NFI=,984 RFI=,977 TLI=,991 CFI=,994) kabul edilebilir olarak desteklenmiştir (Schermelleh-Engel vd., 2003). DFA sonucunda her bir faktör maddesinin 0,50'den büyük yüklendiği (λ) görülmüştür (Hair vd., 2009). Aynı zamanda AVE değerlerinin 0,50'den küçük, CR değerlerinin 0,70'ten büyük ve CR değerlerinin AVE değerlerinden büyük olduğu gözlenerek faktör boyutlarının yakınsak geçerliliklerinin desteklediği görülmüştür (Fornell & Larcker, 1981). Son olarak, her bir faktörün Cronbach Alfa (α) güvenirlik değerinin, $80 \leq \alpha < 1$ aralığında olduğu görüldüğünden, tüm faktör boyutları yüksek düzeyde güvenilir olarak kabul edilmiştir (Kayış, 2005)

Tablo 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Faktörler	**Maddeler**	**λ**	**AVE**	**CR**	**α**
Dijital para biriminin algılanan güveni	Bankacılık işlemlerinde dijital para ile yapılacak işlemlerin güvenli ve kişiye özel olacağını düşünüyorum.	,902	,719	,884	,896
	Bankacılık işlemlerinde dijital para kanalıyla ödemelerin emniyetli bir şekilde yapılacağına güveniyorum.	,878			
	Bankacılık işlemlerinde dijital para kullanırken kişisel bilgilerin gizli tutulacağına inanıyorum.	,757			
	Bankacılık işlemlerinde dijital parayı kullanmanın riskli olduğunu düşünüyorum	,905	,814	,929	,928

Dijital para biriminin algılanan riski	Bankacılık işlemlerinde dijital parayı kullanmanın tehlikeli olduğunu düşünüyorum.	,930			
	Bankacılık işlemlerinde dijital parayı kullanırken kendimi risk altında hissedebilirim.	,870			
Dijital para birimine yönelik tutum	Bankacılık işlemlerinde dijital para kullanmak iyi bir fikirdir.	,902			
	Bankacılık işlemlerinde dijital para kullanmak akıllıca bir fikirdir.	,908	,727	,888	,874
	Bankacılık işlemlerinde dijital para kullanmak fikri ilgi çekicidir.	,737			
Dijital para birimini kullanma niyeti	Gelecekte bankacılık işlemlerinde dijital parayı sürekli kullanma niyetindeyim.	,924			
	Başkalarına bankacılık işlemlerinde dijital para kullanmalarını öneririm.	,902	,831	,936	,936
	Gelecekte bankacılık işlemlerinde dijital parayı sıkça kullanacağım.	,908			
Model uyum değerleri	$\chi 2$=72,937 P=,007 $\chi 2$/df=1,586 RMSEA=,039 SRMR=,0209 GFI=,971 AGFI=,950 NFI=,984 RFI=,977 TLI=,991 CFI=,994				

Not. λ= Faktör yüklemesi; α=Cronbach Alfa (veya güvenilirlik)

Tablo 3. Normallik Testi Sonuçları

Faktörler	Dijital para biriminin algılanan güveni	Dijital para biriminin algılanan riski	Dijital para birimine yönelik tutum	Dijital para birimini kullanma niyeti
Std. Sapma	1,17857	1,22734	1,12397	1,18821
Çarpıklık	-,464	,037	-,812	-,561
Basıklık	-,674	-1,111	-,232	-,569

Tablo 4'te Pearson korelasyon analizi sonuçları verilmektedir. Tablo 4'e göre, her iki değişken arasındaki ilişki anlamlıdır. Dijital para biriminin algılanan güveni, Dijital para birimine yönelik tutum ve Dijital para birimini kullanma niyeti arasındaki ilişkiler olumlu yöndedir. Bununla birlikte, dijital para biriminin algılanan riskinin, dijital para biriminin algılanan güveni, dijital para birimine yönelik tutum ve dijital para birimini kullanma niyeti ile olan ilişkisi olumsuz yöndedir. Dahası, her iki değişken arasındaki korelasyon kat sayısı (r) ,90'dan küçük olduğu için elde edilen veri setinde ortak yöntem varyans yanlılık problemi yoktur (Bagozzi vd., 1991).

Tablo 4. Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler		Dijital para biriminin algılanan güveni	Dijital para biriminin algılanan riski	Dijital para birimine yönelik tutum	Dijital para birimini kullanma niyeti
Dijital para biriminin algılanan güveni	r	1	-,685**	,732**	,749**
	p		,000	,000	,000
	n	386	386	386	386
Dijital para biriminin algılanan riski	r	-,685**	1	-,619**	-,617**
	p	,000		,000	,000
	n	386	386	386	386
Dijital para birimine yönelik tutum	r	,732**	-,619**	1	,845**
	p	,000	,000		,000
	n	386	386	386	386
Dijital para birimini kullanma niyeti	r	,749**	-,617**	,845**	1
	p	,000	,000	,000	
	n	386	386	386	386

Tablo 5, AMOS kullanılarak Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) ile elde edilen yol analizi sonuçlarını vermektedir. Beklendiği gibi, dijital para biriminin algılanan güveni hem dijital para birimine yönelik tutum (Std. β=,728; p<,05) hem de dijital para birimini kullanma niyeti (Std. β=,187; p<,05) üzerinde doğrudan olumlu bir etkiye sahipken, dijital para biriminin algılanan riski (Std. β=-,742; p<,05) üzerinde doğrudan olumsuz bir etkiye sahiptir. Aynı zamanda, dijital para birimine yönelik tutum, dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde doğrudan olumlu bir etkiye sahiptir (Std. β=,763; p<,05). Buna karşılık, dijital para biriminin algılanan riski, dijital para birimine yönelik tutum üzerinde doğrudan olumsuz bir etkiye sahiptir (Std. β=-,131; p<,05). Ancak, beklentinin aksine, dijital para biriminin algılanan riskinin dijital para birimini kullanma niyeti üzerindeki doğrudan olumsuz etkisi anlamlı değildir (Std. β=-,009; p>,05).

Tablo 5. Yapısal Eşitlik Modelleme İle Yol Analizi Sonuçları

Bağımsız Değiken	**Bağımlı Değişken**	**H**	**R^2**	**β**	**Std. β**	**S.E.**	**t**	**p**	**Sonuç**
Dijital para birimine yönelik tutum	Dijital para birimini kullanma niyeti	H_1	,865	,759	,763	,064	11,940	,000	Kabul
Dijital para biriminin algılanan güveni	Dijital para birimine yönelik tutum	H_2	,688	,737	,728	,065	11,278	,000	Kabul
Dijital para biriminin algılanan güveni	Dijital para birimini kullanma niyeti	H_3	,865	,188	,187	,067	2,796	,005	Kabul
Dijital para biriminin algılanan güveni	Dijital para biriminin algılanan riski	H_4	,550	-,740	-,742	,049	-15,176	,000	Kabul
Dijital para biriminin algılanan riski	Dijital para birimine yönelik tutum	H_5	,688	-,133	-,131	,061	-2,194	,028	Kabul
Dijital para biriminin algılanan riski	Dijital para birimini kullanma niyeti	H_6	,865	-,009	-,009	,045	-,209	,835	Ret
Model Uyum Değerleri	χ2=95,060 P=,000 χ2/df=1,980 RMSEA=,050 SRMR=,0246 GFI=,962 AGFI=,938 NFI=,979 RFI=,971 TLI=,985 CFI=,989								

Tablo 6, Process Macro ile yapılan yol analizi sonuçlarını vermektedir. BootLLCI (en alt sınır güven aralığı) ve BootULCI (en üst sınır güven aralığı) değerleri arasında sıfır (0) yok ise yollar anlamlı kabul edilmektedir (Hayes, 2018). Beklendiği gibi, dijital para biriminin (DPB) algılanan güveninin dijital para biriminin algılanan riskinin aracı rolü sayesinde dijital para birimine yönelik tutum üzerinde dolaylı bir etkisi vardır (Std. β=,1511; BootLLCI=,0782 ve BootULCI=,2096). Dahası, dijital para biriminin algılanan güvenin hem dijital para birimine yönelik tutumun aracı rolü (Std. β=,4690; BootLLCI=,3984 ve BootULCI=,5451) hem de dijital para biriminin algılanan riskinin aracı rolü (Std. β=,1338; BootLLCI=,0605 ve BootULCI=,2172) sayesinde dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde de dolaylı bir etkisi vardır. Nihayet, dijital para biriminin algılanan riski, dijital para birimine yönelik tutumun aracı

rolü (Std. β=-,4650; BootLLCI=-,5226 ve BootULCI=-,3785) sayesinde dijital para birimini kullanma niyeti üzerinde dolaylı bir etkiye sahiptir.

Tablo 6. Process Macro İle Yol Analizi Sonuçları

Bağımsız Değiken	Aracı Değişken	Bağımlı Değişken	H	β	Std. β	BootSE	BootLLCI	BootULCI	Sonuç
Dijital para biriminin algılanan güveni	Dijital para biriminin algılanan riski	Dijital para birimine yönelik tutum	H_7	,1441	,1511	,0338	,0782	,2096	Kabul
Dijital para biriminin algılanan güveni	Dijital para birimine yönelik tutum	Dijital para birimini kullanma niyeti	H_8	,4728	,4690	,0376	,3984	,5451	Kabul
Dijital para biriminin algılanan güveni	Dijital paranın algılanan riski	Dijital para birimini kullanma niyeti	H_9	,1349	,1338	,0401	,0605	,2172	Kabul
Dijital para biriminin algılanan riski	Dijital para birimine yönelik tutum	Dijital para birimini kullanma niyeti	H_{10}	-,4502	-,4650	,0367	-,5226	-,3785	Kabul

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, bankacılık işlemlerinde dijital para birimlerine yönelik algılanan güvenin bireylerin kullanım niyetleri üzerindeki etkisini incelemiştir. Elde edilen bulgular, algılanan güvenin dijital para birimlerine yönelik tutumu ve kullanım niyetini olumlu yönde etkilediğine işaret etmektedir. Bununla birlikte, algılanan riskin, dijital para birimlerine yönelik tutumu ve kullanım niyetini olumsuz etkilediği görülmektedir. Yapısal eşitlik modellemesi sonuçları, dijital para birimlerinin benimsenmesinde güven unsurunun kritik bir faktör olduğunu ve güven arttıkça kullanım eğiliminin yükseldiğini ortaya koymaktadır. Özellikle finansal teknoloji çözümlerinin şeffaflığı ve güvenilirliği artırma konusundaki çözümleri, kullanıcıların dijital paralara yönelik olumlu tutumlarını destekleyecek önemli bir faktör olacağı düşünülmektedir.

Bu alandaki ilerlemelerin dijital para kullanımına olumlu yönde etki yapabileceği anlaşılmaktadır.

Bu çalışmanın bulguları, dijital para birimlerinin benimsenmesinde güven ve risk algısının kritik rolüne işaret eden mevcut literatürle büyük ölçüde örtüşmektedir. Nitekim analiz sonuçlarında algılanan güvenin hem tutum hem de kullanma niyeti üzerinde güçlü ve anlamlı bir etkisinin bulunması, Paçan Özcan vd. (2019), Liu vd. (2022) ve Aydın vd. (2024)'ün bulgularıyla paralellik göstermektedir. Ayrıca çalışmada algılanan riskin tutumu olumsuz etkilediği, ancak kullanım niyeti üzerindeki doğrudan etkisinin çok anlamlı olmaması, Çelik & Dülek (2022) ile Aydın vd. (2024)'ün riskin tutum üzerindeki rolünü vurgulayan, fakat kullanım niyetine etkisinin zayıf veya dolaylı olabileceğini gösteren sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu bağlamda, riskin davranışı doğrudan açıklamak yerine tutum aracılığıyla dolaylı olarak etkilediği görülmektedir. Aynı şekilde bu durum yapılan Process Macro yol analiziyle de desteklenmiştir. Bulgular genel olarak, literatürde dijital para ve MBDP (CBDC) benimsenmesi üzerine yapılan araştırmaların temel varsayımlarını doğrulamakta ve özellikle Türkiye bağlamında güven, risk ve tutum ilişkilerinin daha önceki ampirik kalıplarla uyumlu şekilde çalıştığını göstermektedir.

Çalışmanın sonuçları, bankacılık sektöründe dijital para birimlerinin daha yaygın bir şekilde benimsenmesi için güven artırıcı önlemlerin önemine işaret etmektedir. Regülasyon eksiklikleri ve güvenlik kaygıları, dijital para birimlerinin kullanımına yönelik en büyük engeller olarak öne çıkarken, güvenilir düzenleyici çerçeveler ve güçlü siber güvenlik önlemleri bu endişeleri azaltabilir. Gelecekteki araştırmalar, dijital paraların farklı demografik gruplar üzerindeki etkilerini ve regülasyonların kullanıcı güveni üzerindeki rolünü daha detaylı inceleyebilir. Dijital dönüşüm sürecinde, finansal okuryazarlık seviyesinin artırılması ve bankacılık sektöründe dijital güvenin tesis edilmesi, kullanıcıların dijital finansal hizmetlere yönelik güvenini güçlendirmede kilit bir rol oynayacaktır.

İlerde yapılacak çalışmalar daha geniş kullanıcı kitlelerini ve farklı demografik yapılara sahip kullanıcıları da hesaba katarak daha geniş ve kapsamlı çalışmalar sunmaları konunun etkili bir şekilde ele alınmasına olanak sağlayacağı anlaşılmaktadır. Çalışma lisansüstü eğitim seviyesine sahip dijital para kullanıcılarını ve daha geniş örneklem sayısı yönüyle kısıtlar içermektedir. İlerleyen çalışmaların bu faktörleri de araştırmaya dahil etmeleri konunun daha kapsamlı analiz edilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışmada anket yönteminin uygulanabilmesi için Hakkâri Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 16.07.2024 tarihli ve 2024/103 sayılı kararı ile izin alınmış olup, çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Araştırmacının Katkı Oranı Beyanı

Yazar makalenin tek yazarı olduğu için katkı oranı %100'dür.

Araştırmacının Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior, *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T

Arner, D.W., Barberis, J., & Buckley, R.P. (2016). The evolution of FinTech: A new post-crisis paradigm, *Georgetown Journal of International Law*, 47, 1271-1319. https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2676553

Auer, R., Frost, J., Gambacorta, L., Monnet, C., Rice, T., & Shin, H.S. (2021). Central bank digital currencies: motives, economic implications, and the research frontier, *Annual Review of Economics, Forthcoming*. https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3922836

Aydın, İ., Çelik, Z., Yiğenoğlu, K., & Cesur, A. (2024). Consumers' foresight for the digital Turkish lira: an empirical study, *Journal of Financial Services Marketing*, 29, 214–228. https://doi.org/10.1057/s41264-022-00201-9

Barontini, C., & Holden, H. (2019). *Proceeding with caution: A survey on central bank digital currency*. Bank for International Settlements (BIS), Paper No. 101.

Bagozzi, R.P., Yi, Y., & Phillips, L.W. (1991). Assessing construct validity in organizational research, *Administrative Science Quarterly*, 36(3), 421-458. http://dx.doi.org/10.2307/2393203

Chong, A.Y.L., Ooi, K.B., Lin, B., & Tan, B.I. (2010). Online banking adoption: an empirical analysis. *International Journal of Bank Marketing*, 28(4), 267-287. https://doi.org/10.1108/02652321011054963

Çelik, Z., & Dülek, B. (2022). Investigation of consumers' intentions to use digital currency for shopping, *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(23), 284-303. https://doi.org/10.53092/duiibfd.1029912

Çelik, Z., & Yiğenoğlu, K. (2022). The effect of perceived innovativeness of the digital Turkish Lira on intention to use: the mediating role of attitude, *2. International Hasankeyf Scientific Studies and Innovation Congress*, Batman, Turkey, 346-355.

Delice, G., Aksoy, B. ve Erilli, N. A. (2024). Merkez Bankası dijital para birimleri (CBDC'ler) ve kripto paralar hakkında kamuoyu bilgi ve algısı: üniversite öğrencilerine yönelik bir araştırma, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 723-751. https://doi.org/10.18074/ckuiibfd.1484234

Fornell, C., & Larcker, D.F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error, *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. https://doi.org/10.2307/3151312

Gai, K., Qiu, M., & Sun, X. (2018). A survey on FinTech, *Journal of Network and Computer Applications*, 103, 262-273. https://doi.org/10.1016/j.jnca.2017.10.011

Goldberg, J. & Von Nitzsch, R. (2001). *Behavioral finance*. John Wiley & Sons Ltd.

Haidara, A. H., & Erdoğdu, A. (2025). Feasibility of adopting a Central Bank Digital Currency (CBDC) as a country's primary currency. *Journal of Life Economics*. 12(1), e2766. https://doi.org/10.15637/jlecon.2766

Hair, J. F., Jr., Black, W.C., Babin, B. J., & Anderson, R.E. (2009). *Multivariate data analysis* (7th ed.). Prentice Hall.

Hayes, A.F. (2018). *Introduction to mediation, moderation, and conditional process analysis: a regression-based approach (methodology in the social sciences)* (2nd ed.). The Guilford Press.

Kahneman, D., & Tversky, A. (1979). Prospect theory: an analysis of decision under risk, *Econometrica*, 47(2), 263-291. https://doi.org/10.2307/1914185

Kapser, S., & Abdelrahman, M. (2020). Acceptance of autonomous delivery vehicles for last-mile delivery in Germany–Extending UTAUT2 with risk perceptions, *Transportation Research Part C: Emerging Technologies*, 111, 210-225. https://doi.org/10.1016/j.trc.2019.12.016

Kayış, A. (2005). Parametrik hipotez testler. Kalaycı, Ş. (Edt.). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (ss. 403-419). Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining sample size for research activities, *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Liu, X., Wang, Q., Wu, G., & Zhang, C. (2022). Determinants of individuals' intentions to use central bank digital currency: evidence from China, *Technology Analysis & Strategic Management*, 1-15. https://doi.org/10.1080/09537325.2022.2131517

Narayanan, H. (2020). Is the future a rule of digital Currency?, *International Journal of Research*, 8(08), 96-106. https://doi.org/10.29121/granthaalayah.v8.i8.2020.935

Oğrak, A. (2022). Testing the structural validity of the model designed for perceived ease of use, perceived usefulness, trust, and intention to use Bitcoin with process macro, *Business & Management Studies: An International Journal*, 10(1), 399-411. https://doi.org/10.15295/bmij.v10i1.2029

Ozili, P.K. (2023). Digital finance, financial inclusion, and sustainable development goals, *International Journal of Financial Studies*, 11(1), 1-15.

Paçan Özcan, H., Sabah Çelik, Ş., & Özer, A. (2019). Bireysel müşterilerin mobil bankacılık kullanım niyetini etkileyen faktörler, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(2), 475–506. https://doi.org/10.18074/ckuiibfd.590493

Palanisamy, M., Paul Vincent, M. T., & Hossain, M. B. (2025). Financial literacy and behavioral intention to use central banks' digital currency: moderating role of trust, *Journal of Risk and Financial Management*, 18(3), 165. https://doi.org/10.3390/jrfm18030165

Pankow, D. (2003). *Financial values, attitudes and goals*, North Dakota State University Fargo.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures, *Methods of Psychological Research*, 8(2), 23-74. https://doi.org/10.23668/psycharchives.12784

Shefrin, H.M., & Thaler, R.H. (1988). The behavioral life-cycle hypothesis, *Economic Inquiry*, 26(4), 609-643. https://doi.org/10.1111/j.1465-7295.1988.tb01520.x

Tabachnick, B.G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Allyn and Bacon.

Teo, A.C., Tan, G.W.H., Cheah, C.M., Ooi, K.B., & Yew, K.T. (2012). Can the demographic and subjective norms influence the adoption of mobile banking?, *International Journal of Mobile Communications*, 10(6), 578-597. https://dx.doi.org/10.1504/IJMC.2012.049757

Thaler, R.H. (1985). Mental accounting and consumer choice, *Marketing Science*, 4(3), 177-266. https://doi.org/10.1287/mksc.4.3.199

Ünlü, A., Künç, S., Tutgun, S., & Çelik, S. (2023). Merkez bankalarının dijital para ihracı: TCMB örneği, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 14(1), 1-27. https://doi.org/10.54688/ayd.1164862

Wannasawang, W., & Kraiwanit, T. (2023). An adoption of digital currency of central bank of Thailand, *Lawarath Social E-Journal*, 5(1), 1-14.

Yoo, W., Yu, E., & Jung, J. (2018). Drone delivery: factors affecting the public's attitude and intention to adopt, *Telematics and Informatics*, 35(6), 1687-1700. https://doi.org/10.1016/j.tele.2018.04.014